

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

ZP-KNPS.431.6.13.2020.MS

Wrocław, dnia 12 listopada 2020 r.

Pani
Joanna Bytniewska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jaworzynie Śląskiej

Wystąpienie pokontrolne

W dniu 27 sierpnia 2020 r. na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) zwanej dalej „ustawą” oraz § 6 rozporządzenia z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 ze zm.) zespół kontrolerów: Małgorzata Staszczak - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Krzysztof Jakubowski - inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej, ul. 1 Maja 7, 58-140 Jaworzyna Śląska w zakresie realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej dotyczących przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półroczu 2020 r.

Jednostką kieruje Pani Joanna Bytniewska, zatrudniona na stanowisku Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej od dnia 15 czerwca 2018 r., która ponosi odpowiedzialność za realizowane zadanie w okresie objętym kontrolą.

Podpisany przez Kierownika Ośrodka w dniu 8 października 2020 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej w zakresie realizacji zadania określonego w ustawie o pomocy społecznej dot. przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

Na terenie Gminy Jaworzyna Śląska w dniach 9-11 marca 2019 r. wystąpiły zdarzenia noszące znamiona klęski żywiołowej. W wyniku gwałtownych i intensywnych wiatrów poszkodowanych zostało 21 osób z 7 rodzin. Wskutek ww. zdarzenia wystąpiły straty w miejscowości Czechy (w budynku wielorodzinnym pod nr 69, zamieszkałym przez 7 rodzin, gdzie w nocy z 10 na 11 marca 2019 r. doszło do częściowego zerwania pokrycia dachowego).

Burmistrz Jaworzyny Śląskiej Zarządzeniem Nr 31/B/19 z dnia 15 marca 2019 r. powołał Komisję do spraw ustalania szkód i szacowania strat powstałych wskutek wystąpienia gwałtownych i intensywnych wiatrów jakie przeszły przez teren Gminy Jaworzyna Śląska w dniach 9-11 marca 2019 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej objął rodziny poszkodowane pomocą finansową w formie zasiłków celowych finansowanych z rezerwy celowej z budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

Przy rozpatrywaniu wniosków oraz przyznawaniu i wypłacaniu ww. zasiłków Ośrodek kierował się przepisami art. 40 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej oraz wytycznymi Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji - Zasady udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych (tekst ujednolicony DOLiZK-IV-775-22/2018 z dnia 25.05.2018 r.).

Pomoc była przyznana niezależnie od kryterium dochodowego, o którym mowa w art.8 ust. 1 ww. ustawy i nie podlegała zwrotowi.

Rodzinom poszkodowanym przyznano pomoc na remont lub odbudowę budynku/lokalu mieszkalnego uszkodzonego w wyniku zdarzenia klęskowego w wysokości do 20.000 zł.

Na wypłatę zasiłków celowych dla rodzin i osób samotnie gospodarujących poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej Gmina Jaworzyna Śląska w 2019 r. otrzymała dotację z rezerwy celowej budżetu państwa w kwocie 105.539 zł.

Z otrzymanej dotacji wypłacono dla 7 rodzin 7 zasiłków celowych w jednakowej wysokości, każdy w kwocie po 15.077 zł, z przeznaczeniem na pokrycie kosztów naprawy uszkodzonego dachu na budynku mieszkalnym wskutek silnego wiatru w dniach 10-11 marca

2019 r., na łączną kwotę 105.539 zł. Kwota dotacji została wykorzystana w 100 % na wskazany cel.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej w zakresie przyznania ww. zasiłków wydał 7 decyzji administracyjnych, nie wydał żadnej decyzji odmownej. Od treści wydanych decyzji, żadna ze stron nie wniosła odwołania do organu II instancji.

Zebraną dokumentację sprawdzonych spraw dot. przyznania pomocy dla osób poszkodowanych w wyniku nawałnicy przechowywano w teczkach, oddzielnie dla każdej rodziny. Pomocy udzielano na wniosek osoby zgłoszony ustnie. Z ustnego przyjęcia podania pracownik socjalny sporządzał protokół. Na protokołach widniał stempel opatrzony datą wpływu.

Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową ustalano prawidłowo w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadzony terminowo, na właściwym druku wywiadu (część VII dot. osób i rodzin poszkodowanych w wyniku sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową, a także klęski żywiołowej bądź zdarzenia losowego) oraz dokumentów określonych w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej. W aktach spraw znajdowały się kserokopie aktów notarialnych (za wyjątkiem sprawy nr 2.M.S.), protokoły ustalenia szkód i szacowania strat powstałych wskutek wystąpienia gwałtownych i intensywnych wiatrów, sporządzone w obecności osób poszkodowanych oraz dokumenty potwierdzające rozliczenie z wydatkowanych środków tj. faktury imienne wystawione przez wykonawcę. Dokumenty sporządzane w formie kopii poświadczone zostały za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad.

Ponadto Kierownik Ośrodka udostępnił dodatkową dokumentację, istotną przy rozpatrywaniu wniosków i przyznawaniu pomocy w związku z tym zdarzeniem, a mianowicie dokumentację fotograficzną uszkodzonego dachu, ocenę uszkodzeń budynku spowodowanych działaniem zjawisk atmosferycznych sporządzoną przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Świdnicy oraz kosztorys ofertowy określający koszt materiałów oraz zakres prac budowlanych niezbędnych do likwidacji szkody, jak również dokumentację fotograficzną wykonaną po remoncie uszkodzonego dachu budynku.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworzynie Śląskiej zweryfikował sposób wykorzystania środków przyznanych na pokrycie strat powstałych w wyniku zdarzenia klęskowego na podstawie przedłożonych imiennych faktur za wykonaną naprawę dachu na budynku oraz na podstawie dokumentacji fotograficznej wykonanej po jego naprawie.

Wyplata przyznanego zasiłku do 20.000 zł nastąpiła w jednorazowej transzy, na podstawie wydanej decyzji administracyjnej. We wszystkich sprawach decyzje

przyznające świadczenia wydawane były po upływie terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a., tj. po upływie miesiąca od dnia złożenia wniosku. O każdym przypadku niezakończona sprawy w terminie Ośrodek powiadamiał stronę podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin zakończenia sprawy oraz pouczając o możliwości wniesienia ponaglenia. Żadna ze stron nie wniosła ponaglenia.

Decyzje w sposób właściwy określały elementy wyszczególnione w art. 107 § 1 k.p.a., tj. oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydawania decyzji. W rozstrzygnięciu decyzji administracyjnych wskazywano, kto jest odbiorcą świadczenia, jego wysokość i cel, na który przyznano pomoc oraz sposób wypłaty. Wszystkim decyzjom nadany był rygor natychmiastowej wykonalności. Sposób doręczania decyzji był zgodny z art. 39 i art. 46 k.p.a.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 2 (M.S.), w której decyzją nr OPS.412.C.108.2019 z dnia 9.05.2019 r. przyznano Stronie zasiłek celowy w kwocie 15.077,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie kosztów naprawy uszkodzonego dachu na budynku mieszkalnym wskutek silnego wiatru w dniach 10-11 marca 2019 r., w aktach sprawy brakowało dokumentu potwierdzającego posiadanie przez Stronę tytułu prawnego najmu lokalu mieszkalnego, tym samym nie było podstaw do uznania Strony za osobę uprawnioną do uzyskania przedmiotowej pomocy.

Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym, mającym zastosowanie w postępowaniach w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy którego organ administracji ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc oraz ustala uprawnienia do świadczeń. Artykuł 107 ust. 5b ustawy zawiera katalog dokumentów, na podstawie których ustala się sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny, natomiast zgodnie z ust. 5c tegoż artykułu, w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu.

Ponadto art. 77 § 1 k.p.a. obliguje organ administracji publicznej do wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego.

Zasady udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych, określone przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (tekst ujednoczony z dnia 25.05.2018 r.), zawierają szczegółowe warunki przyznawania pomocy na remont budynku/lokalu mieszkalnego (pkt II, ppkt 3), zgodnie z którymi osobami uprawnionymi do przyznania przedmiotowej pomocy są:

- właściciel budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego,
- osoba, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do zniszczonego lub uszkodzonego lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego,
- osoba, której przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego,
- osoba, która jest najemcą lokalu mieszkalnego albo budynku mieszkalnego,
- osoba, na rzecz której ustanowione zostało prawo dożywocia.

W związku z powyższym stwierdzić należy, iż w okresie podejmowania rozstrzygnięcia w sprawie Strona nie spełniała przesłanek warunkujących przyznanie zasiłku celowego ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

2. We wszystkich skontrolowanych sprawach w wydanych decyzjach administracyjnych przyznających pomoc dla poszkodowanych rodzin w podstawie prawnej nie przywołano art. 39 ust. 1 i 2 ustawy, a wskazano wyłącznie art. 40 ust. 2 i 3.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 4 ustawy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy m.in. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną. Wypłata zasiłków celowych z przeznaczeniem na usuwanie strat powstałych w wyniku zdarzeń o charakterze klęski żywiołowej jest uruchamiana po otrzymaniu dotacji pochodzącej z budżetu państwa. Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy, w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy (...). Zgodnie z treścią art. 40 ust. 2 ustawy, zasiłek celowy może być przyznany także osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. Zasiłek celowy, może być przyznany niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi, o czym stanowi art. 40

ust. 3 ustawy. W sprawach poddanych kontroli pomoc winna być przyznana i wypłacona w oparciu o art. 39 ust. 1 i 2 oraz 40 ust. 2 i 3 ustawy, zgodnie z *Zasadami udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych, określonymi przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.*

Dodatkowo art. 107 § 1 k.p.a. stanowi, że podstawa prawna decyzji powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw jej wydania, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego. Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) Przyznanie i wypłacenie zasiłku celowego ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych osobie niebędącej w kręgu osób uprawnionych do otrzymania pomocy w tejże formie.
- 2) Nierzetelne sporządzanie podstawy prawnej w decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Osobom/rodzinom poszkodowanym w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej udzielać ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, pod warunkiem posiadania przez nie tytułu prawnego najmu lokalu/budynku mieszkalnego.

Podstawa prawna: art. 18 ust. 1 pkt 4, art. 39 ust. 1 i 2, art. 40 ust. 2 i 3, art. 107 ust. 1, ust. 5b, i ust. 5d ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.) w związku z pkt II ppkt 3 *Zasad udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie*

skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych, określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (tekst ujednolicony DOLiZK-IV-775-22/2018 z dnia 25.05.2018 r.)

Termin realizacji: na bieżąco.

W związku z powyższym, zgodnie z protokołem, kwotę 15.077,00 zł (z przyznanej pomocy do 20.000 zł - zasiłek celowy w sprawie 2.M.S.), należy uznać za dotację wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, która podlega zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

Podstawa prawna: art. 18 ust. 1 pkt 4, art. 39 ust. 1 i 2, art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) oraz art. 169 ust. 1 pkt 1, ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 869 ze zm.).

Termin wykonania: 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

2. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstaw jej wydania. W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu.

Podstawa prawna: art. 107 § 7 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Otrzymują:

1. Burmistrz Jaworzyny Śląskiej
2. a/a

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

